

О.Б. Ткаченко
кандидат педагогічних наук,
Сумський національний аграрний університет

ДОСВІД СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СУМЩИНИ

Сьогодні проблема ефективного управління професорсько-викладацьким складом ВНЗ України відноситься до числа найбільш актуальних, оскільки від якості її розв'язання суттєво залежить соціально-економічний та науково-технічний розвиток держави, а отже регіону чи області вчасності. Одним із головних завдань при вирішенні цієї проблеми є вдосконалення системи мотивації та підвищення задоволеності працею науково-педагогічного персоналу.

Основою мотивації трудової активності людини є стимулювання праці, що визначається як – сукупність засобів чи методів впливу на інтереси працівників для реалізації мотивів праці. Вони класифіковані в теорії у такий спосіб: за формою реалізації (матеріальні, моральні, соціальні); за характером дії на суб'єкт стимулювання (позитивні і негативні); за формою винагороди (грошові та не грошові); за силою впливу на об'єкт стимулювання (прямі і опосередковані); за об'єктами стимулювання (на кого направлено дію стимулів); за результатами трудової діяльності; організаційно-економічні стимули.

Огляд нормативно-правових документів управління освіти та науки Сумської обласної державної адміністрації початку XXI століття свідчить, що питання стимулювання працівників освітянської галузі перебуває у центрі їхньої пильної уваги. Так, починаючи з 2011 року до Дня працівників освіти щорічно проводиться *Сумський обласний конкурс «Золоте серце»*. Його оголошує управління освіти та науки Сумської обласної державної адміністрації спільно з обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти. Метою конкурсу є стимулювання розвитку особистісного та творчого

потенціалу працівників освітянської галузі за виняткові таланти та вагомий внесок у культурне та суспільне життя суспільства. Учасниками конкурсу є працівники закладів освіти області незалежно від посади, стажу роботи та віку.

Основні завдання конкурсу полягають в тому, щоб: надати можливість учасникам конкурсу реалізувати свій творчий, професійний потенціал; генерувати авторські ідеї у сфері роботи зі студентами; розкрити особистісні позиції конкурсанта як учасника освітнього процесу; розвивати мотивацію особистості працівника освітньої галузі до пізнання та творчості; виховати у підростаючого покоління загальнолюдських цінностей; підтримати талановитих працівників, сприяти їхній самореалізації та стимулювати подальшу творчу діяльність.

На конкурс подаються конкурсні матеріали, у яких висвітлено особистісний вклад автора щодо творчої професійної діяльності та розвитку навчального закладу. Загальне керівництво конкурсом здійснює оргкомітет, персональний склад якого затверджується управлінням освіти і науки обласної адміністрації. Він же забезпечує висвітлення конкурсу в регіональних засобах масової інформації. З метою визначення переможців Конкурсу управління освіти та науки обласної державної адміністрації створює журі. Його склад створюється відповідно до типу навчального закладу з представників громадськості, обкому профспілки працівників освіти та науки Сумської області, психологічної служби, обласних ради студентського самоврядування, провідних педагогічних та науково-педагогічних працівників. Фінансування конкурсу здійснюється за рахунок організаторів, організацій, що відряджають, а також додаткових джерел фінансування, спонсорів, підприємств, що не заборонені законодавством України.

Конкурс проводиться у два етапи: 1-районний (міський), 2- обласний. Критерії відбору конкурсних матеріалів для викладачів ВНЗ: створення умов для особистісного та професійного самовизначення студентської молоді. На 1 етапі журі розглядаються конкурсні матеріали та визначаються переможці (не більше ніж одна особа) у номінації відповідного типу навчального закладу.

Рішення журі приймається відкритим голосуванням та оформляється відповідним протоколом. До управління освіти та науки обласної державної адміністрації за рішенням журі 1 етапу подається лист-подання у довільній формі та конкурсні матеріали переможців. Під час 2 етапу конкурсу журі розглядає конкурсні пропозиції та визначає переможців (9 не більше 3 осіб) у відповідному типі навчального закладу. Рішення журі конкурсу є підставою для оголошення результатів та оформляється відповідним протоколом. Підсумки проведення конкурсу затверджуються відповідним наказом управління освіти і науки обласної державної адміністрації. Підсумки конкурсу проводяться на кожному етапі відповідним журі. Переможці 2 етапу конкурсу нагороджуються грамотами управління освіти і науки обласної державної адміністрації та цінними подарунками.

Разом з цим, починаючи з 2008 року згідно розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації розроблено та введено в дію Положення про *Сумську обласну премію імені А.С. Макаренка*, що є вищою відзнакою обласної державної адміністрації для педагогічних і науково-педагогічних працівників, які зробили значний внесок у розвиток галузі освіти Сумської області. Премія присуджується педагогічним працівникам зі стажем педагогічної (науково-педагогічної) роботи не менше 10 років і мають вагомні здобутки, з поміж яких особливі успіхи у справі навчання і виховання молоді, утвердження національних та загальнонаціональних цінностей, забезпечення якісної освіти; розроблення та впровадження нових технологій освіти, сучасних методів та методик навчання; поширення педагогічного досвіду серед освітян тощо є найбільш перспективними.

Сумською обласною премією імені А.С. Макаренка відзначаються працівники ВНЗ I – IV рівнів акредитації, професійно-технічних, загальноосвітніх, дошкільних, позашкільних навчальних закладів та установ освіти, які мають значні заслуги у відповідній сфері діяльності.

У кожній номінації може бути присуджена тільки одна премія. Особи, яким Сумська обласна премія ім. А.С.Макаренка вже була присуджена, повторно на її здобуття не висуваються.

Так, відбір кандидатур на отримання премії відбувається за такими *критеріями оцінки діяльності педагогів у галузі вищої освіти*:

- значні успіхи в навчальній, науково-методичній та науково-дослідній роботі; підготовка наукових і науково-методичних кадрів;
- вагомий внесок у розвиток педагогічної науки; створення підручників і навчальних посібників для ВНЗ;
- впровадження сучасних методів навчання і виховання студентської молоді;
- значні досягнення в фундаментальних та прикладних наукових дослідженнях.

Остаточне рішення про нагородження Сумською обласною премією імені А.С.Макаренка приймає голова обласної державної адміністрації. Нагородження проводиться 1 раз на рік – за підсумками навчального року.

Отже, вважаємо, що проведення таких заходів сприятиме кращому укомплектуванню навчального закладу висококваліфікованими викладачами та удосконаленню мотиваційного стимулювання до підвищення якості професійно-педагогічної діяльності науково-педагогічних працівників вищої школи.